

readapted to the pupils' skills with a slight degree of mental retardation. We put emphasis on the method of clarity, the method of independent and group work. We focused not only on developing skills but also on promoting knowledge. The priority was for pupils to be able to use their acquired knowledge and skills in real life.

Working with pupils required a lot of patience, but there sults of the work are also a pleasure for pupils.

Literature

1. BEDNÁŘOVÁ, J. - ŠMARDOVÁ, V. *Rozvoj grafo-motoriky: Jak rozvíjet kreslení a psaní*. Brno : Computer Press, 2011. 80 s. ISBN 978-80-251-0977-9.
2. LIPNICKÁ, M. *Rozvoj grafomotoriky a podpora psaní*. Praha : Portál, 2007. 62 s. ISBN 978-80-7367-244-7.
3. PONDELÍKOVÁ, R. *Rozvoj grafomotoriky pomocou výtvarných aktivit*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2011. 54 s. ISBN 978-80-8052-379-4.
4. TUREK, I. *Inovácie v didaktike*. Druhé vydanie. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2005. 360 s. ISBN 80-8052-230-8.
5. ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuálnívzdelávací program*. Praha : Portál, 2001. 208 s. ISBN 80-7178-544-X.
6. TARABOVÁ, M. *Rámcový obsah vzdelávania pre 2. - 6. ročník špeciálnej základnej školy*. ISCED 1[Internet]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2010. 19.03.2010. [14.2.2018]. Dostupné na :
7. http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/vp_pre_zz/vp_mentalne_postihnutie/vp_mp_isced_1_rov_%20pre_2_a_6_rocnik_szs_2.pdf
8. VLADOVÁ, K. a kol. *Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím*. ISCED 1[Internet]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2009. 26.05.2009. [14.2.2018]. Dostupné na :
9. http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/vp_pre_zz/vp_mentalne_postihnutie/vp_pre_deti_s_mentalnym_postihnutim_isced_1.pdf

УДК 378.09.011.9-051:376-056.264:005.336.2

Анастасова Н. М.

старший викладач кафедри прикладної психології та логопедії
Бердянського державного педагогічного університету
lnatusya@i.ua

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ – ЛОГОПЕДІВ У ВИЩОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Перебудова вищої школи на основі нового Закону України «Про освіту» стосується багатьох проблем, серед яких чільне місце належить проблемі формування висококваліфікованих педагогічних кадрів, зокрема фахівців нового рівня, педагогів-майстрів, які досконало володіють професійними вміннями та готові до взаємодії з особами, що мають особливі освітні потреби.

З огляду на це актуальним стає питання професійної компетентності педагога.

Упровадження інклюзивної освіти вимагає розглядати питання підвищення кваліфікації та професійної майстерності спеціального педагога – логопеда закладу освіти. Останніми роками наголошується значне збільшення кількості дітей з особливими освітніми потребами, зокрема й із мовленнєвими порушеннями. Відхилення в розвитку мовлення негативно впливає на психічний розвиток дитини, затримує формування пізнавальних процесів, утруднює спілкування з іншими і, отже, перешкоджає становленню повноцінної особистості [1, с. 93].

Велике значення питанню формування професійної компетентності та її значенню у вихованні гармонійно розвиненої особистості дитини надавали зарубіжні педагоги та суспільні діячі (Т. Мор, Я. Коменський, Д. Локк, Ж. Руссо. І. Песталоцці та інші – у Західній Європі, М. Ломоносов, О. Радищев, В. Белінський, К. Ушинський та інші – в Росії) та українські дослідники І. Білоус, Л. Васильченко, М. Грищенко, В. Любченко, О. Пометун, В. Семиченко, О. Смалюга, Л. Філіппова та інші. Проте актуальне на сьогодні питання професійної компетентності спеціальних педагогів – логопедів недостатньо досліджене. Такі науковці, як Г. Гуровець, Л. Смирнова, Є. Соботович, О. Усанова, С. Шаховська, М. Шеремет та інші розглядали становлення професійної компетентності, як теоретичну, так і практичну підготовку спеціалістів.

Професійне становлення особистості – це формування професійної компетентності, соціально значущих і професійно важливих якостей та їх інтеграція, готовність до професійного зростання, пошук оптимальних засобів якісного і творчого виконання діяльності [2, с. 104].

Професійну компетентність педагога визначають як його поінформованість й авторитетність, як властивість особистості, що дозволяє продуктивно вирішувати навчально-виховні завдання, розраховані, у свою чергу, на формування особистості іншої людини [3]. Або, у широкому значенні, як поглиблене знання предмета або освоєне вміння, що виражає значення традиційної тріади «знання, уміння, навички» і служить сполучною ланкою між її компонентами [4].

Теоретичною підставою для нашого експериментального дослідження стали сучасні уявлення про професійну компетентність сучасного вчителя. Окремою специфічною ланкою є питання професійної компетентності саме спеціальних педагогів. Зокрема, праці Т. Алтухової, Г. Бабіної, С. Болсун, Г. Васильєвої, Ю. Пінчук, Л. Савенкової, та інших, у яких професійна компетентність спеціальних педагогів розглядається як важлива психолого-педагогічна умова ефективності пропедевтичної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з порушеннями мовлення.

Метою нашого експериментального дослідження було вивчення стану професійної компетентності майбутніх спеціальних педагогів – логопедів закладу освіти. Для досягнення цієї мети перед нами були поставлені наступні завдання: 1) описати основні складові компоненти та визначити критерії професійної компетентності спеціального педагога; 2) розробити завдання для

визначення професійної компетентності спеціального педагога; 3) визначити рівень становлення професійної компетентності серед здобувачів вищої освіти.

Для реалізації поставлених завдань була розроблена експериментальна методика, в яку ввійшли 3 блоки завдань теоретичного, технологічного та особистісного компонентів, кожне з яких мало чітко визначену мету.

Перший компонент – теоретичний, передбачає глибокі знання у галузі спеціальної педагогіки, спеціальної психології, логопедії; знання способів розв’язання проблемних, творчих завдань та ситуацій; гармонізація науково-предметних і світоглядно-методологічних, дидактичних, психологічних знань.

Другий компонент – технологічний (використання набутих знань у практичній діяльності) охоплює володіння сучасним інструментарієм спеціального педагога – логопеда; уміння організовувати навчальний процес, спрямований на всебічний розвиток особистості кожної дитини; володіння різними методами, прийомами і формами організації корекційно-розвивальної роботи із дітьми; врахування вікових, психологічних, індивідуальних особливостей дітей; володіння психолого-педагогічною, логопедичною діагностикою; уміння здійснювати корекційну індивідуальну роботу на основі результатів діагностики; уміння технологічно прогнозувати, конструювати, планувати хід корекційного процесу та профілактики порушень розвитку дітей; прогнозувати розвиток дитини з урахуванням особливостей її розвитку.

Третій компонент – особистісний, включає важливі особистісні характеристики спеціального педагога – логопеда.

З метою виявлення професійних знань, умінь та навичок були розроблені спеціальні картки з питаннями для студентів, які передбачали їх письмове виконання.

Після проведення констатувального експерименту ми можемо зробити такі підсумки: здобувачі вищої освіти першого та другого рівнів 3, 4 курсів та магістратури, спеціальності 016 Спеціальна освіта під час систематизації та узагальнення вивченого матеріалу, показали, що загальний рівень професійної компетентності до подальшої логопедичної роботи недостатній і потребує подальшого розвитку та покращення.

Аналіз результатів констатувального експерименту, дозволив встановити, що професійна компетентність студентів-логопедів, зокрема вміння та знання практичної спрямованості, знаходяться здебільшого на середньому рівні; студентам важко застосувати свої теоретичні знання у практичних питаннях.

Висновки. Таким чином, виникла необхідність у розробці змісту і методики практично-розвивального навчання, спрямованого на подолання виявлених неточностей та недосконалостей, які перешкоджають повноцінному, якісному навчанню студентів, та не дають можливості використовувати теоретичні та практичні знання та вміння у логопедичній роботі.

У зв’язку з вище викладеним, метою нашої подальшої роботи є формування та розвиток у майбутніх спеціальних педагогів – логопедів уміння використовувати теоретичними знання в практичних ситуаціях; уміння вирішувати найоптимальнішим способом педагогічно-логопедичні ситуації та

розвиток особистісних якостей, необхідних для роботи з дітьми з особливим освітніми потребами.

Література

1. Боровцова Л. Пути повышения квалификации и профессионального мастерства учителя-логопеда ДОУ // Дошкольное воспитание. – 2008. – № 2. – С. 93.
2. Савенкова Л. Комунікативність учителя//Початкова шк. – 1998. – № 8. – С. 49-51.
3. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття / С. О. Скворцова // Наука і освіта. – 2009. – № 4. – С. 93–94.
4. Сергієнко Н. Ф. Професійна компетентність сучасного вчителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://images/content/nashi_vydanya...upr

УДК 377.34

Андрійчук І. П.

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка,
ivanna.andriychuk@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства характерним є достатньо динамічне зростання знань у всіх сферах людського життя, що вимагає застосування нових підходів до їх усвідомлення, засвоєння та ефективного використання, і полягає у переосмисленні ролі підготовки фахівців сучасного покоління. Саме розвиток творчого мислення допомагає вдосконалити будь-яку діяльність, знаходити вихід з будь-якої ситуації, дає можливість самовдосконалюватись, а отже, і досягати високих результатів у своїй професійній діяльності та житті.

Одну з найважливіших ролей у формуванні, розвитку й реалізації інтелектуального капіталу відіграє вищий навчальний заклад, який безпосередньо формує людський капітал суспільства. Його головне завдання – підготувати фахівців, здатних і бажаючих створювати й сприймати зміни й нововведення. Саме здатність ефективно продукувати нові найсучасніші знання і доносити їх до споживачів (студентів та слухачів), формувати нові генерації висококваліфікованих фахівців і адаптувати їх до мінливих вимог ринку визначають конкурентоспроможність національної системи освіти і конкретних вищих навчальних закладів.

У динамічному світі, що пред'являє неабиякі вимоги до сучасних освітніх закладів, з'являється немало педагогічних інновацій, що створюють можливості для якісних перетворень в їх діяльності. У плануванні професійного та життєвого шляху звертає на себе увагу творчий аспект.

Предметом дослідження українських і зарубіжних учених стали